

Personsentrert omsorg – filosofisk og teoretisk grunnlag

Anne Marie Mork Rokstad

Aldring og helse
Nasjonal kompetansetjeneste

Personsentrert omsorg – hva er det?

- ◆ En annen betegnelse for individualisert behandling og omsorg eller et bredt verdigrunnlag for en helhetlig tjeneste?
- ◆ Et rammeverk for tiltak og metoder eller en fenomenologisk tilnærming og innfallsvinkel i kommunikasjon?
- ◆ En kultur som fremmer god omsorg for den enkelte?
 - Dewing & McCormack, 2017

Hva er en person?

- ◆ Et enkelt menneske?
- ◆ En representant for menneskeheten og måten vi lever på som mennesker
- ◆ Inkluderer våre tanker, verdier, etiske normer og eksistensielle dilemmaer
- ◆ Hvordan vi engasjerer oss følelsesmessig og rasjonelt i alle elementer av det å være menneske

Personverd (personhood)

En status eller verdi som tildeles et menneske av andre i mellommenneskelige forhold og sosiale relasjoner

Innebærer gjenkjennelse, respekt og tillit

Kitwood, 1997

En utvidet forståelse av demens

- ◆ En kombinasjon av:
 - ◆ Hjerneorganisk svikt
 - ◆ Helsetilstand
 - ◆ Livshistorie
 - ◆ Personlighet
 - ◆ Endringer i sosiale relasjoner
 - Kitwood 1997

Historisk linje

- ♦ Martin Buber beskrev i 1920-årene behovet for en “jeg-du” relasjon mellom mennesker karakterisert ved gjensidig anerkjennelse og aksept av det unike i den andre
 - Buber & Smith, 1959
- ♦ Carl Rogers og kolleger –regnet som grunnleggerne av den humanistiske psykologien på 1950 tallet, vektla betydningen av en personsentrert tilnærming i psykoterapeutiske relasjoner gjennom å lytte aktivt, vise empati og gi positive respons
 - Rogers 1951
- ♦ Tom Kitwood introduserte personsentret tilnærming i demensomsorgen i 1980-90 årene som en kritikk mot en rådende vektlegging av svikt og sykdomssymptomer
 - Kitwood 1997; Brooker 2019

Personsentrert omsorg som nasjonalt verdigrunnlag

- ◆ *Demensplan 2015, Den gode dagen* – vektlegger personer med demens som en ikke ensartet gruppe og påpeker behovet for individuelt tilpassede tjenester
- ◆ *Demensplan 2020, Et mer demensvennlig samfunn* – vektlegger brukerinvolvering og introduserer begrepet personsentrert tilnærming
- ◆ *Demensplan 2025* -Tjenester av god kvalitet sikres gjennom gode systemer for personsentrert omsorg, med faglig kompetente medarbeidere som møter den enkelte med respekt og verdighet, og som kan omsette pålitelig kunnskap til god praksis.

- [Regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

Nasjonalt faglig retningslinje

Sterk anbefaling: Utredning, behandling og oppfølging av personer med demens skal bygge på prinsipper for personsentrert omsorg

- ◆ Alle ansatte skal ha opplæring i personsentrert omsorg
- ◆ Det skal foreligge rutiner for kompetanseutvikling, evaluering av tjenestene og systematisk forbedringsarbeid for å oppnå dette
 - Helsedirektoratet 2020

Bevare og styrke personverdet i bred forstand

Ivareta grunnleggende psykologiske behov for:

- ◆ Trøst
- ◆ Tilknytning
- ◆ Inklusjon
- ◆ Beskjeftigelse
- ◆ Identitet

• Kitwood 1997

Kroppens betydning

- ◆ Vår erkjennelse av eksistens springer også ut fra kroppen
 - ◆ Matthews 2006
- ◆ Kroppens hukommelse
 - ◆ Bevegelser og atferd er uttrykk for hvem vi er
 - ◆ Kontos 2005

Lese mer?

